

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
Державна установа «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України»

директор ,

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії
директор Інституту, д.е.н., проф.
Василь КРАВЦІВ

« 04 » 2024 р

ПРОГРАМА

**додаatkового вступного іспиту до аспірантури з підготовки
здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD)
з галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»**

Львів – 2024

ПЕРЕДМОВА

Програма додаткового вступного фахового випробування до аспірантури зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування та фондовий ринок» орієнтована на перевірку глибоких теоретичних знань і навичок вступників у сфері фінансів та кредиту, а також публічних фінансів.

Додаткове фахове випробування у формі усного іспиту проводиться для осіб, які беруть участь у конкурсі для вступу в аспірантуру за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» з іншої галузі знань. Додаткове випробування призначається рішенням Приймальної комісії Інституту за затвердженням розкладом та передує вступним випробуванням зі спеціальності та іноземної мови.

Метою додаткового вступного випробування зі спеціальності є перевірка і оцінювання фундаментальних знань вступників із теоретичних основ фінансів та грошово-кредитних відносин, визначення рівня підготовки вступника та ступеня володіння набутими знаннями.

При підготовці до додаткового фахового випробування варто звернути увагу на вивчення питань, які охоплюють такі напрями: специфічні ознаки фінансів та їх суспільне призначення; фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансів; фінансові ресурси як носії фінансових відносин, їх класифікація; роль бюджету у сучасному суспільстві; природа та функція грошей; причини інфляції та наслідки для економіки країни; особливість ринку грошей та ринку високоліквідних фінансових активів.

Під час підготовки до вступного іспиту за програмою рекомендується користуватися літературою, яка наведена в кінці.

Розробники програми: Возняк Г.В., д.е.н., с.н.с., Васильців Т.Г., д.е.н., проф.

Програму додаткового вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти розглянуто на засіданні Вченої ради Інституту, протокол 4 від 30.04.2024 року

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Походження грошей. Форми грошей.
2. Сутність грошей.
3. Функції грошей.
4. Роль держави у творенні грошей.
5. Попит на гроші та пропозиція грошей.
6. Пропозиція грошей.
7. Вартість грошей.
8. Гроші як інструмент регулювання економіки.
9. Швидкість обігу грошей: поняття та фактори, що її визначають.
10. Інфляція та її вимірювання. Форми прояву.
11. Види інфляції.
12. Причини інфляції.
13. Особливості інфляції в Україні.
14. Антиінфляційна політика.
15. Інфляційні процеси в Україні.
16. Грошова реформа в Україні: особливості проведення.
17. Сутність валюти та валютні відносини.
18. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку.
19. Валютна система України: структура та особливості формування.
20. Визначення та сутність кредиту.
21. Форми і види кредиту.
22. Функції кредиту.
23. Роль кредиту в економіці країни.
24. Розвиток кредитних відносин в економіці України.
25. Фінансові посередники. Ви фінансових посередників.
26. Стабільність банківської системи та способи її забезпечення в сучасних умовах.
27. Місце банків на грошовому ринку.
28. Економічне призначення та класифікація небанківських фінансово-кредитних установ.
29. Позичковий капітал і процент.
30. Функції та напрями діяльності центрального банку.
31. Функції та операції НБУ.
32. Первинна емісія центрального банку.
33. Публічний сектор економіки та публічні фінанси. Публічні фінансові інститути та їх місце у фінансовій системі.
34. Взаємозалежність бюджету і макроекономічних показників.
35. Сутність міжбюджетних відносин.
36. Грошовий ринок та ринок капіталів.
37. Грошові системи: суть, призначення та структура.
38. Інтеграційні процеси: вимір міжнародних.
39. Сутність та функції інститутів спільного інвестування.
40. Суть та види фінансового консалтингу.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДОДАТКОВОГО ФАХОВОГО
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

Додаткове фахове вступне випробування має кваліфікаційний характер та передує іспиту із спеціальності та іноземної мови. Додаткове вступне випробування оцінюється за двобальною шкалою – «зараховано» / «не зараховано» (**чи може склав/не склав?**) та для конкурсного відбору (балу) не зараховується.

Для успішного складання додаткового фахового вступного випробування і допуску до фахового вступного випробування вступник повинен продемонструвати розуміння основних положень питань програми та правильно відповісти не менш, як на 2 питання. Додаткове фахове випробування проводиться в усній формі у вигляді обговорення та відповідей на запропоновані питання. Особлива увага звертається на логічність викладу думок вступником, уміння відстоювати власні переконання. Опитування вступника триває не більше 15 хв, при цьому вступник має можливість відповісти не більше, ніж на чотири запитання. Процедура вступного випробування оформляється протоколом, в якому секретар предметної комісії фіксує питання до вступника та коментарі членів комісії з якісною оцінкою за кожне запитання: **«відповідь повна, правильна»**, **«відповідь правильна, але не повна»**, **«відповідь неправильна»**, **«відповідь відсутня»**. Якщо вступник надав відповідь на 2 і більше запитання, яка була оцінена екзаменаторами як «правильна повна та правильна неповна», то оцінка за рішенням комісії – «зараховано», в іншому випадку - результат незадовільний «не зараховано» (**«склав»/ «не склав»**).

Після завершення іспиту бланк підписується вступником і всіма членами предметної комісії. Правильність та повнота відповідей вступника фіксується секретарем комісії. Інформація про результати додаткового фахового випробування оголошується вступникові в день його проведення.

У випадку, якщо вступник не склав додаткове вступне випробування, він не допускається до складання фахового вступного випробування та вступного іспиту з іноземної мови і втрачає право брати участь у конкурсному відборі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Вовчак О. Д., Бучко І. Є., Костак З. Р. Гроші та кредит: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 424 с.
2. Іванчук Н. В. Гроші і кредит: навч. посіб. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
3. Світлична В. Ю. Гроші і кредит: підручник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
4. Ярошевич Н. Б. Фінанси, гроші та кредит: підручник. Львів: «Новий Світ-2000», 2023. 414 с.
5. Бюджетна система: Підручник /за ред. д. е. н., професора В. Г. Дем'янишина, д. е. н., професора О. П. Кириленко та д. е. н., професора З. М. Лободіної. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 626 с.
6. Юшко С. В. Бюджетна система: підручник. Харків : Вид. ХНЕУ, 2018. 384 с.
7. Шевченко С. О., Трещов М. М., Мунько А. Ю. Ш 37 Управління місцевими фінансами в умовах децентралізації влади : навч. посібник / С. О. Шевченко, М. М. Трещов, А. Ю. Мунько. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 392 с.
8. Фінанси. Підручник [І. О. Лютий, С. Я. Боринець, З. С. Варналій, та ін.]; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.
9. Податкова система: навчальний посібник / І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик, М. О. Слатвінська [та інш.] / ред. І. С. Волохова, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
10. Фінансовий ринок : підруч.: у 2-х т. [Ю. М. Коваленко, Ю. В. Ковернінська, С. В. Онишко, М. О. Кужелєв та ін.] ; кер. авт. кол., наук. ред. Ю. М. Коваленко; Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2018. Т. 1. 441 с.
11. Онищенко В.О., Завора Т.М. Ринок фінансових послуг: навч. посібн. – Полтава, ПолтНТУ, 2017. – 409 с.
12. Коць О. О. Монетарна політика: навчальний посібник / П. Г. Ільчук, О. О. Коць. Львів: Видавництво «Новий світ – 2000», 2020. 164 с.
13. Копилюк О. І., Музичка О. М. Банківські операції: навчальний посібник. 2-ге вид. К.: ЦУЛ, 2019. 536 с.
14. Банківська система : навч.посіб. /О.І. Береславська, М.О. Кужелєв, Л.А. Ключко, О.В. Пернарівський та ін. / за заг. редакцією О.І. Береславської. – Ірпінь, УДФСУ. 2018. – 486 с.
15. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М. Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 536 с.

Інтернет ресурси:

1. Національний банк України. Офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>
2. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010 р. № 2456-VI URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Конституція України: від 26.06.96. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cg>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Всеукраїнська електронна бібліотека. URL: <http://www.youalib.com>.
7. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
8. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
9. Урядовий портал: єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.